

ПРАЦЯ

ОДИНОКА УКРАЇНЬСЬКА ЧАСОПИСЬ У БРАЗИЛІЇ
Виходить кожного четверга о 8-ій год. рано.
ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА.

„ПРАЦЯ“

Український просвітно-економічний тижневик у Бразилії.

ПЕРЕДПЛАТА У БРАЗИЛІЇ:

Річно 8\$ піврічно 5\$
Для Галичини 72 кор.
Для України 36 руб.
Для п. Америки 2.50 дол.
Для Канади 2.50 дол.
Для Аргентини 6 пез.

„PRACIA“

Jornal semanal para os Uk-
rainos no Brazil
Publica-se em Prudentopolis
às Quintas Feiras.

Дрібні оголошення по 100 рс.
від стиха. Більші по 200 рс. За
всякі оголошення платиться ся з
гори.

PRACIA

Prudentopolis — Parana

Ми України до спону
В нас є сила Козаків!

Не розлучать нас ні море,
Ні межі чужих країв. Гимн ам.-Укр.

УКРАЇНЬСЬКІ ОСЕЛІ В БРАЗИЛІЇ!

Організуйтеся для несення помочі старому крає-
ви!

Відсилайте збірки сейчас і ратуйте голодних
хорих, вдів і сиріт!

Подайте до відома в часописи „Праці“ що ва-
ша оселя зробила для ратунку рідного краю!

Як довго Польща потриває?

Американська часопись «Свобода» пише:

Др. Джеймс Алберт Гонейдж, професор медичного відділу в американському університеті Ейл і голова лікарського відділу Американського Червоного Хреста в Польщі в 1920-ім році, вернувся тепер до Америки й описав свої враження і помічення з побуту в Польщі. Він помістив ті помічення в ньюйорському тижневику «The Nation» з 16. лютого в статті п. з. «Як довго Польща потриває?».

Ся стаття незвичайно цікава, особливо тим, що її писав чужий стороний чоловік, котрий з Польщею не має ані нічого спільного ані суперечного, а тільки поїхав їй допомогти яко лікар і при сій нагоді приглянувся, як то Поляки будують державу.

Коли Українець читати-ме сю статтю американського професора і лікаря, то він здивується, що чужий для польських відносин чоловік, такий самий суд видав про Польщу як видають Українці протягом десятих, а по правді і со-

основних причин, що Поляки вміють будувати палати на леді, а потім плачуть, як ті палати розсиплюються.

Тут подаємо короткий огляд статті прф. Гонейджа.

Каже він, що найбільший плястер, який дипломатичні лікарі приліпили побитій Європі, має назву «Польща». Але за 10 літ з неї на мапі і сліду може не остатись. Се є явище воєнних рисунків мап!

Говорити про Польщу, пише він, яко республіку або демократію се трагічний жарт. Так зване польське «правительство» ледви функціонує. Воно є іграшкою польської шляхти, котра живе кількості літ по своєму часі. Се «правительство» нічого не зробило для народу (накрало не мало — пр. скл.) а тільки веде безцільну війну проти сусідів для розширення границь Польщі, війну яка лише поглибила нещасте польського народу.

Далі каже, що признакою Польщі є: нездарність, брак досвіду в самоуправі, самолюбства, інтриги, недостаток національного почуття,

Далі оповідає, як тяжко в Польщі зробити якунебудь хосенну роботу. Аби дістати дозвіл ратувати ранених і хорих, Американський Червоний Хрест мусів іти просити за порядком 15 різних департаментів у Варшаві.

Про жовнірів цілком не дбають в Польщі, ані про здорових ані про хорих ані ранених. Натомісць над панськими синами то аж розпадаються. В Кракові є окремих полк кінноти, зложений із самих шляхотських синів, з виразною умовою, що він не буде післаний на фронт. Але мимо того шовінізм виходить власне від тої шляхотської кляси.

Одинокі що бються у війні, се ще є селяни, алеж вони таксамо добре втікають. Вони не спосібні видержати успішних відступів, бо настрої у них сейчас пропадає. Один польський шляхтич пояснив се американському професорови, кажучи, що польський жовнір самостійно не думає ані нічого не знає, бо він яко власність пана має тільки слухати його розказу. Гадки, що Польща складається із жовнірів і патріотів, є — каже професор Гонейдж — лише пустою фразою. На ділі сього нема. Се видно теж і з того, що селяни не хотіли іти до армії яко добровольці на шумно оголошувані поклики.

Трагедію терпіння видно з лиця польських робітних людей, але у них замало є інтелігенції (вродженого розуму), щоби розуміти, що вони є лиш предметами в безсердечній захланній грі шляхти.

лод і невідживлюванце в Польщі велике.

Найбільше трагедія Польщі в тім, що сеї трагедії їй не потрібно. Вона має на півночі богаті ліси, а на полудні врожайні землі, які могли-б виживити двічі стільки населення, що має Польща. Однак все те стоїть в занедбанню, а тимчасом шляхта веде війну, війну заборчу, для захоплення чужих земель, де вона мала великі посілости. До нещастя причиняється ще й підохота зі сторони Франції до «будовання» «великої Польщі». І ті середньовічці тепер вмовили в себе, що вони є лицарі, які ідуть до побіди, хотяй по правді ведуть до руїни.

Лише чудо могло би спасти Польщу. Бо треба чуда створити чого нема, до чого навіть нема посіву.

Сусідів Польща зробила своїми ворогами. У неї дома банкрутство і гнитте.

Для смерті Польщі не треба чужого забору вона впаде як перегнила будова оперта на неіснуючих підставах.

Бріян і українська справа,

Коли з початком 1919 року Делегація Української Народньої Республіки на Мирову Конференцію приїхала до Парижа, — президентом французької республіки був Пуанкаре, президентом ради міністрів Клемансо, міністром заграничних справ Пішон. Що до Сходу

до Америки й описав свої враження і помічення з побуту в Польщі. Він помістив ті помічення в ньюйорському тижневику «The Nation» з 16. лютого в статті п. з. «Як довго Польща потриває?»

Ся стаття незвичайно цікава, особливо тим, що її писав чужий сторонній чоловік, котрий з Польщею не має ані нічого спільного ані суперечного, а тільки поїхав їй допомогти як лікар і при сій нагоді приглянувся, як то Поляки будують державу.

Коли Українець читати-ме сю статтю американського професора і лікаря, то він здивується, що чужий для польських відносин чоловік, такий самий суд видав про Польщу як видають Українці протягом десятків, а по правді і соток літ. Се добре свідчить про проф. Гонейджа, але теж і про Українців, котрі тесаме кажуть що чоловік безсторонний.

Зноваж коли Поляк прочитає сю статтю, то його вхопить злість. Він так був учений з малку і він до того звик, що все що польське, то найліпше. Дятого то Поляк є безкритичний і се є одна з

причин нашої слабкоти. Се є явище воєнних рисників мап!

Говорити про Польщу, пише він, яко республіку або демократію се трагічний жарт. Так зване польське «правительство» ледви функціонує. Воно є іграшкою польської шляхти, котра жиє кількаторок літ по своєму часі. Се «правительство» нічого не зробило для народу (накрало не мало — пр. скл.) а тільки веде безцільну війну проти сусідів для розширення границь Польщі, війну яка лише поглибила нещасте польського народу.

Далі каже, що признакою Польщі є: нездарність, брак досвіду в самоуправі, самолюбства, інтриги, недостача національного почування, а понад усе середньовічні переокнання пануючої меншости. Класові різниці між паном і робітником є такі великі, як були перед століттями між паном і кріпаком (панщинним невільником). Польський шляхтич вірить, що селянин є його власністю, привязаною до нього під кожним оглядом.

Один польський професор, се американському професорови, кажучи, що польський жовнір самостійно не думає ані нічого не знає, бо він яко власність пана має тільки слухати його розказу. Гадки, що Польща складається із жовнів і патріотів, є — каже професор Гонейдж — лише пустою фразою. На ділі сього нема. Се видно теж і з того, що селяни не хотіли йти до армії яко добровольці на шумно оголошувані поклики.

Трагедію терпіння видно з лиця польських робітних людей, але у них замало є інтелігенції (вродженого розуму), щоби розуміти, що вони є лиш предметами в безсердечній захланній грі шляхти.

Польща не дбає про хорих. В кожному селі в Польщі протягом цілого року лучаються випадки тифу. Крім того скрізь шириться дизентерія, віспа і інші недуги. Але нічого не робиться для спинення пошесних недуг.

Не дбається і про сироти. Як би не поміч з Америки, то сироти Польщі масо вигинулиби. Го-

Сусідів Польща зробила своїми ворогами. У неї дома банкрутство і гниє.

Для смерті Польщі не треба чужого забору вона впаде як перегнила будова оперта на неіснуючих підставах.

Бріян і українська справа,

Коли з початком 1919 року Делегация Української Народньої Республіки на Мирову Конференцію приїхала до Парижа, — президентом французької республіки був Пуанкаре, президентом ради міністрів Клемансо, міністром заграничних справ Пішон. Що до Сходу Європи французька політика якій давав напрям очевидно Клемансо, змагала до збудовання „великої Польщі“, яка була би для Франції забезпеченням проти Німеччини, і збудовання після повалення совітського правительства, „єдиної неділимої“ Росії, яка продовжуючи традиції царської Росії, осталаби далі союзницею Франції. Се стано-

В. Злотополець.

Син України.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

(Дальше).

Вертаючи з устрицями до печері, побачив Микола зариту в піску мушлю з гострими як вістря берегами. «От і за лопату буде мені, а то пальці таки здорово болять», промовив Микола витягнувши мушлю з піску.

Незабаром знайшов він отак само випадково рослину з волокнуватим бадиллям як у льона або в конопель. «Може що вийде з цього бадилля», подумав наш козак. Нарвав його цілий оберемок, поскручував у вязки як коноплі і поклав у воду мочити. За кілька днів, як добре насякло й змякло бадилля, вийняв вязки й розклав сушити на сонці. «От і терлиця здалася б тепер мені: зотіпаєби краще за бабу. Та ось цей може костур заступить її», промовив Микола захожучись коло роботи.

І диво: з твердого бадилля вдалось йому дійсно зотінати придиво. Із придива почав сувати нитки й хоч не були вони такі міцні, як у мотузирів, та все ж таки привязав ними до дрючка велику мушлю, яку знайшов кілька днів тому.

Отак випадок поміг Миколі придбати Миколі коштовне знаряддя — лопату.

Робота з огорожею пішла тепер пивидше. Дерево за деревом щораз густійше зашлюнювали вхід до печері. А щоб іще краще його захистити, засадив Микола другий ряд дерев, переплівши його гнучким гіллям, а віддаль межі обома рядами засипав землею і камінням. «От тобі й вал. І кулі бусурменської не побоявся б за ним!» говорив до себе наш козарлюга.

І від цього часу рано й вечір носив він із близького джерела воду в кокосових лущинах й поливав дерева. І що за радість була, як одної днини побачив, що молода деревина пускає нові пучки а на валі починає зеленіти трава.

До печері провадив тільки один вхід. Щоб і туди не дібрався до нього який непроханий гість, вирішив Микола і вхід засадити деревами. Та куди ж заходити ме він до печері? — От і придумав! — Зеукав грубе мотуззя й звязав із нього міцну, мотузяну драбину. Над печерею вносилає стрімка скеля, така заввишки як кручі над Дніпром під Київом, а на її вершкуні, над самою печерею, росло гіллясте дерево. За нього зачепив мотузяну драбину.

«Ось куди заходитиму до своєї печері. — Ти лев, тигре, чи пшча хвіка зві-

рюко, мабуть не втнеш цієї штуки!» — думав Микола.

А тепер почав він міркувати, як би вигідніше розташуватись у вузькій, тісній печері, а насамперед її поширити.

Щоб найти якесь менш-більш придатне знаряддя для поширення печері, пішов Микола до струмочка, що протікав праворуч його домівки. На березі лежало багато всякого каміння. По довгому шуканню знайшов невеличкий камінь подібний до сокири; він був навіть гострий на кінці й немов умисне з дірою на торці.

«Ось тобі й щастя!» — зрадів Микола. У дірку забив міцного дрючка — й сокира готова. «Ану, кам'яна сокиро, чи придатна ти до чого, чи може жбурну тебе туди, звідки взяв?» сказав Микола й цюкнув для спроби по малій деревині, що стояла перед ним. «Ну й розумяка з мене!» крикнув урадуваний, як побачив, що відгята деревина похилилася вниз. Тоді він знайшов іще два камені: один схожий був на клепало, яким каменярі б'ють каміння, а другий на короткий, грубий ціпок.

Маючи тепер стільки струменту, повний сили й бадьорости взявся Микола до праці. Шматок за шматком лупав він нетверду скелю. Печеря ставала що раз більшою й вищою. За кілька днів, як уже продовжав настільки печерю, що міг

досить вигідно у ній помістятися, вистелив її вже заздалегідь висушеним сінном і вперше заснув на острові по людськи му.

Другого дня вранці прокинувся Микола на м'яккім сінні й аж засміявся сам до себе. (Онце піднялося вже досить високо й теплим промінням вдпалоє до печері. Лежучи Микола почав роздумувати, як сюди він понав, та як поволі став розживатися. «От тобі й на!» — скрикнув — «мало не забув, що сьогодні неділя. Живеш та й не розглянешся, як день по дню м'янає.» І згадався йому неділя на Вкраїні. Дівчата й парубки в білих як сніг сорочках, козаки на Січі в синіх золототканних жупанах.

«Ех, далеко-далеченько відбився ти козаче-соколе від свого гнізда — України, од її пишних садів, гаїв цвітистих, од братів-Запорожців!» — сказав подумавши Микола. «Треба змовити хоч Отченаша за наше славне Січове Товариство та спочити сьогодні християнським звичаєм.»

Скінчивши молитву, виліз по драбину на скелю й спустився вниз до струмочка.

«А от щоб не побусурменитися, треба якось позначити дні», — думає йдучи. Недалечко росла кушка дерев із гладкою як шапір корою, хоч бері й пиши на ній. «Ось буде мій календар. Іще й лі-

вище французької політики що до Сходу Європи було мілітарне та кож для її становища в українській справі. „Велика Польща“ могла повстати тільки коштом Східної Галичини: „єдина недіміма“ Росія мусіла задержати панування над Україною, — тому Франція була рішучо проти нас на території давньої Росії, які оборонялися проти російського й польського імперіалізму.

Кругом Бріана гуртувалася тоді група парламентарів, які хотіли повалити кабінет Клеманса. Однак сі змагання не повелися. Клемансо вдевжався аж до виборів при кінці 1919. Вибори випали зле для Бріана і його прихильників. Один з найвизначніших між ними, Франкли-Буйон, зовсім не вийшов послом. Тут треба зазначити, що Бріан не належить до ніякої партії і має тільки прихильність різних груп, але не має опори в якійсь сильній партії. По виборах Клемансо хотів кандидувати на президента республіки. Заходи його противників довели до того, що він не кандидував і усунувся від політичного життя. Однак Бріан і його прихильники не ввійшли до кабінету.

В літі 1919 року Делегація Української Народньої Республіки через свого члена д-ра Артима Галипа вдержувала зносини з групою Бріана. Політичне вражінне сих зносин було таке що ся група схилилася до того, щоб понехати думки відбудови „єдиної неділімої“ Росії і допомогти Українській Народній Республіці та іншим національним державам на території втраченої Росії в війні проти російського совітського правительства та в будові своїх держав. Чи ся група дійшовши до влади, була би справді повела таку політику, се годі справдити. В сій групі зробило зле вражінне, що на голову Делегації Української Народньої Республіки в Парижі призначено в літі 1919 року графа Михайла Тишкевича, відомого з своїх консервативних поглядів.

З початком 1920 року я виїхав з Парижа і з того часу не маю інформацій, як ставився Бріан і його прихильники до української справи.

При тім треба зазначити, що положення на Україні з того часу

(в дійсности правительство радянської України є залежне від правительства совітської Росії) і обі совітські республіки (Росія і Україна) зачинають здобувати собі признанне в державах антанті: Англія веде з ними торговельні переговори, Франція дозволяє своїм підприємцям на торговельні зносини з ними і т. д.

Що в таких відносинах зробить кабінет Бріана в українській справі не беруся вгадувати. Згадую радше про його відношення до української справи в 1919 р. як про історичний факт, який у свій час не міг дати ніяких наслідків,

Др. Михайло Лозинський.

Відень 22. січня, 1921.

Зі советської господарки і правління.

Рільництво в 1920 році.

Большевицька газета „Економическая Жизнь“ містить звіт про промисловий розвій Росії за третій рік існування большевицького правительства. Звіт сей, котрого автором являється Риков, один з провідників Висшої Ради Народнього Господарства, був предложений 7-му Всеросійському З'їздові Советів, що відбувся в місяцю грудни 1920 року.

Хоч автор на загал вихвалює піднесення промислу в советській Росії, та однак і він мусить признати, що в сільським господарстві не все іде як слід.

Так, приміром, засівна, площина льну виносила в 1919 році 530.000 десятин.

Скількість волокна, зібраного в 1919 році, виносила 5.437.000 пудів, а в році 1920 лише 2.054.000 пудів.

Засів бавовни зменчився з 600.000 десятин в довоєні часи на 100.000 десятин в 1920, а збір бавовни упав зі 15 мільонів пудів на 1 1/2 мільон пудів.

Число овець, котре виносило в 1919 році 71 мільон голів, зменшилося в 1920 році на 47 мільонів голів, а сподіються, що в 1921 році воно зменчиться на 40 мільонів.

Сі висліди советського режиму замітніші з двох головно зглядів.

По перше, тому що як показують різні декрети, розпорядження

дані урядово цифри показують занепад важних галузей рільництва за послідний рік большевицького режиму.

Друга обставина, котра видається в очи, се зріст краю, що опинився під панованнем московських советів за послідний рік. Правда, що московські совети проголосили об'єднання України з Московщиною лише недавно, аж в 1921 році, однак на ділі Україна була правлена з Москви зараз по здобуттю української території московськими військами. Тому і цифри тут подані виключають вже територію України. Мимо сього 1920 рік в господарстві советів на селі представляється ще гірше як рік 1919.

Селяньська конститутія та комуністи.

Комуністи голосять всяким з гордостю, що їх правительство повалило буржуазію та завело на місце її панування уряд селян та робітників. Однак коли придивимся советській конститутії, то з неї виходить таке, що конститутія має передовсім зведенне на нінашо голову селян.

Російські селяни становлять таку велику часть населення краю, що при звичайній виборчій системі, вони дісталиб рішачий вплив в правительстві. Уважаючи таку перевагу селяньського впливу своєю смертю, большевики подбали за те, щоби унеможливити поважнійший вплив селян на російські законодатні та адміністраційні тіла. Зроблено се передовсім при помочи способу, якого уживає шляхта і буржуазія — по мало розвинених краях, коли вони хочуть увільнитися від впливу селян та робітників: даючи селянам пять разів менше представителів в советах як міським робітникам.

Як відомо, советський уряд є так зложений, що він виглядає як союз советів: у споді велике число советських виборців, над ними вибрані советські представителі, ще висше ще менчі та ще вузші советські власти. Все те немовби піраміда, широка у споду звужуючися до верху. Підстава цієї піраміди се місцеві совети, котрі вибирають представників до окружних советів. Окружні совети вибирають представителів до губерніяльних советів.

голосу в советським правительстві, що пятьох селян.

Ся система нагадує виборчу систему до пруського сойму, на основі котрої була зроблена виборча система до галицького сойму та виборча система до віденського парламента, котра була повалена в 1906 році. Прусська система виборча мала на цілі не допустити до голосу пруське, міське та сільське населенне, та дати рішачий голос в пруській шляхті, пруським юнкам. Так як сей уряд гнобив не лише своїх хлопів та робітників але також цілі не-німецькі нації то пруська виборча система мала також на цілі зробити сей національний гнет пруських Поляків Данців та Литовців правим.

Галицька виборча система мала на цілі передовсім дати перевагу в соймі галицькій шляхті. Друга її ціль була зробити буцімто правним та законним гнет Поляків над українським народом в Галичині. Поляки ще й нині пишуть в англійських книжках, що Галичина повинна належати до Польщі, бо прецінь переважаюча більшість послів вибраних населеннем східної Галичини, се Поляки.

Галицька шляхотська куріяльна система розділювала всіх виборців в Галичині на курії, себто кляси. І шляхтич мав кілька разів тільки голосу в правительстві, що міщанин буржуй, а буржуй кілька разів тільки голосу, що селянин.

На подібний спосіб зроблена конститутія советів. Тим, що уклали конститутію, ходило о те, щоби дати перевагу міським робітникам. Але так як робітників в Росії так мало, що хлопів буде яких вісім разів більше, приказано хлопам голосувати в одній курії, а міським робітникам в другій, і приказано, що селяни мають право вибирати одного делегата до советів на число пять разів більше від числа, на котре припадає один делегат від міських робітників.

Отсе одна із причин, чому селяни не одушевляються советами,

„Свобода“.

Українські соціалісти у Львові проти польських

льним державам на території Радянської Росії в війні проти російського совітського правительства та в будові своїх держав. Чи ся група дійшовши до влади, була би справді повела таку політику, се годі справдити. В сій групі зробило зле вражінне, що на голову Делегації Української Народної Республіки в Парижі призначено в літі 1919 року графа Михайла Тишкевича, відомого з своїх консервативних поглядів.

З початком 1920 року я виїхав з Парижа і з того часу не маю інформацій, як ставився Бріян і його прихильники до української справи.

При тім треба зазначити, що положення на Україні з того часу змінилося. Правительство Української Народної Республіки втратило територію, втратило підмогу більшості українських партій зречлося Галичини в користь Польщі і пішло взагалі під польський протекторат.

З другого боку російське совітське правительство формально признало державну самостійність України як радянської (совітської) републики

десятилітній. Скількість волокна, зібраного в 1919 році, виносила 5.437.000 пудів, а в році 1920 лише 2.054.000 пудів.

Засів бавовни зменчився з 600.000 десятин в довоєні часи на 100.000 десятин в 1920, а збір бавовни упав зі 15 мільонів пудів на 1 1/2 мільон пудів.

Число овець, котре виносило в 1919 році 71 мільон голів, зменшилося в 1920 році на 47 мільонів голів, а сподіються, що в 1921 році воно зменчиться на 40 мільонів.

Сі висліди советського режиму замітніші з двох головних зглядів.

По перше, тому що як показують різні декрети, розпорядження, прикази, і закони, видавані різними советськими властями, советське правительство різними способами старалося збільшити площу засіяну, льоном та бавовною, котрих вся Росія сильно потребує. Якби не були причини, — чи винувата тут політика советського уряду робити усе приказом, примусом, кнутом та штиком, чи винуваті тут другі причини, — досить що по-

краях, коли вони хочуть увільнитися від впливу селян та робітників: даючи селянам п'ять разів менше представителів в советах як міським робітникам.

Як відомо, советський уряд є так зложений, що він виглядає як союз советів: у споді велике число советських виборців, над ними вибрані советські представителі, ще висше ще менчі та ще вузші советські влади. Все те немовби піраміда, широка у споду звужуючися до верху. Підстава цієї піраміди се місцеві совети, котрі вибирають представників до окружних советів. Окружні совети вибирають представителів до губерніяльних советів, а ті до державного совету, а вибирає виконавчий комітет.

Виборча система до советів така: Міські робітники вибирають членів державного совету вибираючи одного делегата на кожних 25.000 управлених до голосовання. По селах селяни вибирають по одному представителю на 125.000 управлених до голосовання. Значить один міський робітник має тільки

кам. Але так як робітників в Росії так мало, що хлопів буде яких вісім разів більше, приказано хлопам голосувати в одній курії, а міським робітникам в другій, і приказано, що селяни мають право вибирати одного делегата до советів на число п'ять разів більше від числа, на котре припадає один делегат від міських робітників.

Отсе одна із причин, чому селяни не одушевляються советами, „Свобода“.

Українські соціалісти у Львові проти польських переслідувань.

Головна Рада української соціал-демократичної партії Галичини вислала дня 23 січня с. р. слідуючий отвертий лист до генерального делегата Галецького:

Пане Делегате!

Дня 6. с. м. арештували військові влади нашого партійного секретаря тов. Івана Квасницю, задержуючи його через цілий день без пе-

тописцем чого доброго зроблюсь, як старий Нестор»; — жартує Микола, — «тільки нема в мене ні залізяки, ні чого те другого, чим би можна карбувати дні.» Пішов одначе на беріг, знайшов мушлю, оббив камінюкою береги, так що зовсім добре можна було нею карбувати на дереві, і на середньому найбільшому накарбував:

Запорожський козак Cosaccus Zaporogien-
Микола Наливайко, nsis Nicolaus Naly-
спудай Київо-Моги- vajko, Kioviensis
лянської Академії. Mohylensis Aca-
demiae spudaeus, natus
Народився Р. Б. 1616 A. D. MDCXVI,
місяця грудня в день a. d. VIII Id. Dec.
6, на Україні. in Ucraina.

А на сусідньому дереві накарбував отаке:

По розбитю порту- Naufragio navis por-
галського корабля tugaliensis „Lisbo-
„Лісбона“ діставсь я nae“ facto huc veni
сюди Р. Б. 1642 жов- A. D. MDCXLII a.
тня в 19-ий день. d. XVI K. Nov.

Обидва ці написи зробив двома мовами українською й латинською з тою думкою, щоб коли хто тут заблукає, хай знає, що острів цей відкрив Українець та й до родичів цих бідолах, що на суцні загинули, може коли дійде звістка про розбиття корабля.

На третьому дереві карбував дні, починаючи з неділі. Кожний сесий карб показував, коли має святкувати неділю. На четвертому значив тижні, на п'ятому — місяці, а на крайньому — роки.

«Але хоч і неділя сьогодні, та не можна лежати ціліснікий день. На дереві горіхів кокосових уже мало, устриць не завжди на піску знайдеш. Піду в лісову гущавину подивитися: може пощастить знайти що друге, а то знову доведеться голодувати» — міркує Микола.

Але сонце піднялося високо й пекло так сильно, що йти було майже неможливо. Довелось залишити мандрівку й хоч була неділя, Микола почав заходити ся коло одної роботи.

Він назбирав гнучких пругиків, сплів їх у кружок, так як плетуть дно до кошків, у середину встромив дрючка, та й прив'язав іще мотузком, щоб добре держалося. Потім прикрив верх широким листям, схожим на лопухи; а щоб воно не злітало — позшивав його остяками з риби, яких назбирав на березі моря. «Ось і готова парасоля!» — радів Микола. «Тепер сонечко печи собі скільки хочеш. Мені вже байдуже.»

А що наближався вечір і пізно було вибиратися в дорогу, Микола вирішив зістатися в домі. Та одної хвилини ніколи було йому змарнувати. Тому почав

міркувати, щоб то ще зробити. Думав, думав, та наприкінці аж скрикнув: «Еге, вже знаю, що робити! За тиждень набіралось в мене кілька клубків ниток. Чому не сплести з них сітки? — здасть ся на що небудь.» І зараз таки взяв ся до праці.

А що Запорожці кохалися в рибальстві з давна, то й умів Микола плести неабияк. Отже зробив він сяку-таку глицію (бо до справжньої відповідного струменту не було), й незабаром сплів невеличку сітку. Потім зв'язав краї сітки ниткою, зоставивши верх вільним немов хватку, до обох кінців прив'язав міцного мотузка, щоб можна було її перевісити через плечі й діло готове! — Дня не прогаяв і торбину придбав.

Живий вогонь.

Саме почало на світ благословлятися як Микола встав із постелі. Сьогодні чекала його далека мандрівка. Сьогодні вперше доведеться йому побачити більш як сусідній струмок та морське побережжя. Перша розвідка мандрівка! Перевісив через плече торбу, підперезався мотузком, застромивши за нього кам'яну сокиру, в руки взяв парасолю й пустивсь в дорогу. М'янути кокосову пальму збив кілька горіхів, сховав у торбинку та й пішов на беріг по устриці. «Це здасть ся в дорозі» думав Микола кладучи кілька устриць до торбини. У джерелі на-

пився води й жваво попростував до взлісся. а незабаром зник у пралісі.

У лісовій гущавині була тиша. Темним, непролазним здавався праліс. Височезні мов дзвіниці дерева стояли нерушно. Під ними панувала вогиість, темрява мовчазність.

Наче простягнені руки спускалися з дерев пядуни, переплітаючись дивовижними звоями, творячи непролазні нетри. Йшов під верховіттям дерев немов під селіпінням старої готицької церкви. Інше ді просвічувало в далечині: незабаром продирався на галяву або взлісся. Спебивав кілька хвилин, милуючи сонце та південною красою. Перед ним колихалися запашні, незнані, пишно чарівні квіти. Вилискуючи мінливими барвами цурхали серед них величезні метелики малесенькі, мов бджоли, пташки-колібри. Пишна тропічна природа розкинула перед Миколою в усім своїм багатстві форм в усій різноманітності барв та кольорів.

І хоч не боязкий був наш козарлюк проте з острахом поглядав раз-у-раз непролазні гущавини. Він багато читав і чув від Джекса про велитенських жив-данунів, про отруйливих гадюк, про носорогів. «А хто його зна, що тут здалося, а зброї не то вогнистої, але й лої Віг дасть», думав він.

(Далі буде.)

Др. Мирослав ШеліговськийЛІКАР І ОПЕРАТОР
CURITYBA
Rua S. Francisco № 25

Бувший асистент клінік європейських.

Лічить після найновішої системи. Виконує всякі операції хірургічні.
Посторонніх слабих приймає на ліченє і побут у своїй клініці. Лічить луча-
ми «Roentgena». Посідає власну лабораторію до оглядин хемічних і мікроскопо-
вих, та всяких інших оглядин крови в слабостях внутренних.
Порада устно і лисовно. — Мож розмовитись по українськи.**Др. Александер Нікольський.**Славний спеціаліст з Європи, теперішній лікар при українським
шпитали в Прудентополи, поручає всім терплячим Українцям так
мущинам, як і жінщинам свої успішні лікарські услуги.

Dr. ALEXANDRE NIKOLSKYI.

Prudentopolis

Paraná.

Години урядові від 9 рано до 9 вечер; від 3 до 5 години
пополудни в українським шпитали. (Безплатно для бідних).реслухання на військовій станиці II
відділу ДОГ. при Валовій улиці.Щойно слідуємого дня то є 7.
січня переслухав його військовий
орган, потім ще тогосамого дня
вивезено тов. Квасницю під військо-
вою ескортою до Варшави і помі-
щено там в тюрмі на цитаделі, де
остає він донині.Пане Делегате! У всіх цивілізо-
ваних державах існує основний
закон забезпечуючий горожанови
особисту свободу, яку може обме-
жити тільки покликаний до сього
суд.Коли наш товариш допустився
якогось каригідного вчинку, що ви-
ключаємо уже з гори, то має він
яко цивільний горожанин бути по-
тягнений до відвічальности компе-
тентним цивільним судом в місце-
вости свого постійного побуту, а
не як дезертир переслідуваний і
депортований військовими властями.
Товариш Квасниця не є жовніром
і військовість неповинна обмежува-
ти його особистої свободи.Коли наша партія посередством
своїх делегатів звернула Вашу ува-
гу на той нечуваний випадок, Ви
обіцяли, що Квасницю видадуть
цивільному судови.Мимо того, що від часу того
приречення проминуло більше двох
тижнів, не зроблено зовсім нічого
в тому напрямі і Ваше приреченне
осталось єдине словом без діла.

Отсим звертаємося ще раз на

Дальша доля сього українського
дневника як і всіх українських ча-
сописий залежить від ласки й не-
ласки польських окупаційних вла-
стей.**Німеччина пропозити
свої пропозитії у Лон-
доні.**На конференції, яка зачалась в
Льондоні 1. марта с. р., Німеччина
пропозити свої пропозитії в
справі воєнного відшкодовання,
яко конт-пропозитії на пропозитен-
ня аліантських експертів з 28. січ-
ня с. р.Так сказано в міністерстві загра-
ничних справ.Сі німецькі пропозитії мають
бути у великій тайні, поки не збе-
реться конференція в Льондоні. В
них буде висказано, кілько Німеч-
чина всилі і може заплатити відш-
кодовання.**Протест львівського ро-
бітництва.**В неділю 23. січня с. р. відбуло-
ся у Львові віча друкарів, шевців,
дневних робітників і т. д., які на-
лежать до соціалістичних професій-
них організацій. Ухвалено такі ре-
зольуції: „Зібрані робітники як най-
більш рішучо протестують проти
замкнення фахових і політичних
організацій жителів цього міста“коли які суть — то дуже скупі. Се-
є загально відоме, що колиб Поль-
щі за макове зерно пішло на луч-
ше, так цілий світ мусів би про се
знати! (Мабуть небога вдавилася
чужим добром, а тут, на жаль, не-
ма навіть кому по карці її лусну-
ти, а то готова ще й справді уда-
витись! — прим. скл.).

З Бразилії.

До Бразилії приїжджають без-
настанно різні капіталісти, пере-
важно з півн. Америки та закупо-
вують великі простори землі. В
Мінас Жерайс оден такий міліо-
нер, іменем Старлес Лягесен, за-
купив великий терен землі, а до
того й багатий. Голосить, що йо-
го багатства в землі бразилійській
о много більші як в Америці.Пишуть, що Врангель не приїде
до Бразилії, бо піде знова битись з
большевиками.Великий водопад на ріці Ігва-
ссу в короткім часі одержуть Ар-
гентинці. Можна догадуватись,
що вони використають його, про-
те й користь з него не мала бу-
де.Пишуть, що в Бразилії знова
будуть приняты різні. Невдовзі
має прибути король італійський.
На памятку столітної річниці Не-
зависимости Бразилії, заміряють
в Рійо виставити палату для про-
мислу. Здається, що не всі ста-
ни прилучаться до сеї будови, бо
в деяких каси стоять зовсім по-
рожні.

ДІТОЧІЙ СВІТ

Гуцул Петро.

Був на Гуцульщині в селі Голо-
вах млин.Побудував сей млин на потоці
Дмитро Доників. Сей Дмитро був
заможний чоловік, а при тім дуже
працьовитий. Тай силу мав неаби
яку. Внуки його уже бігають по
нагі, сам сідий як вовк, а на пра-ною різнобарвними чічками. А ці-
кавого та нового тільки там! Он
ватаг у стаї тре дерево до дерева,
поки не розгориться. Се свята ва-
тра, що мусить без перестанку го-
ріти, поки худібка в полонині. Вів-
чар доїть овечки на міру в міртук.
У чагарах подзвонють корови то-
локільцями. Вернувшись у село,
каже Петро до батька: Не хочу я
дедику дармувати. Буду у вас па-
сти кози. Розказували у млині, що
й Довбуш спершу лиш козярем
був.Та заки що до чого, а в село
Голови прийшов учитель. Винай-
шов хату на школу і почав спису-
вати шкільників. Як почув про се
Петро, зараз із своїми побратима-
ми погнався туди. Кортіло його
видіти, що се за така школа, та
який учитель. Як і що вчити муть
ся діти?Ще не прийшла осінь, як уже й
Петро став „шкільником“. У дзьо-
бні уже в нього табличка, (що її
школярі звали „плита“) і книжечка
і писальце. Вже не вганяв над по-
током, але сидів і довбав — писав
у хаті. Або сидячи на вориню, пе-
реглядав книжку. А мав щасте до
вчителя. Учитель, сам Українець,
бажаючи добра українському на-
родови, не жалів праці над гуцуль-
ським племенем. Не тільки школя-
рі, але й усе село було раде
йому вчителеві.

(Богданко. „С“)

Польські гроші

(У Варшаві).

— Просите на »вечорек«
— Так, маєте запрошення!
— А то що? На яким папері
друкуете?
— На 500-марківках!
— От ви нездари, то вже не
стати вас видрукувати запроше-
ння на чистім папері?Стрічається двох знакомих,
Один з мішком на плечах.
— Що несете?
— От ходив на обід. Заплатив,
видали решту; взяв тай несу.— Чуєте, потрібно в Америці
польських грошей!
— Я знаю, але перевіз буде
більше коштувати ніж цілий на-
бір грошей!
То може ліпше друкувати в

якогось каригідного вчлику, що ключаємо уже з гори, то має він яко цивільний горожанин бути потягнений до відвічальности компетентним цивільним судом в місцевости свого постійного побуту, а не як дезертир переслідуваний і депортований військовими властями. Товариш Квасниця не є жовніром і військовість неповинна обмежувати його особистої свободи.

Коли наша партія посередством своїх делегатів звернула Вашу увагу на той нечуваний випадок, Ви обіцяли, що Квасницю видадуть цивільному суду.

Мимо того, що від часу того приречення проминуло більше двох тижнів, не зроблено зовсім нічого в тому напрямі і Ваше приречення осталося єдине словом без діла.

Отсим звертаємося ще раз на тій дорозі до Вас з домаганнем безпроводного усунення посторонніх впливів непокликаних чинників і привернення нашому товаришеви безправно вкороченої свободи.

Новий дневник у Львові.

Недавно зачав виходити у Львові новий український дневник під назвою „Український Вістник“.

Перше число „Українського Вістника“ вийшло не сконфісоване, а друге, появилося вже з білою латкою, причіпленою польським прокуратором.

На першій стороні другого числа остався лише заголовок вступної статті п. з. „Недоля української преси“, а ціла стаття сконфісована. Сей титул а під ним біла латка найвмовніще свідчать про долю яку тепер переживає українська преса в Галичині, а з нею й увесь український народ.

„Український Вістник“ виходить на місце забороненої „Української Думки“.

Як звісно, вперше заборонили були Поляки „Діло“, потім „Громадську Думку“, що виходила на місце „Діла“, далі „Українську Думку“ що виходила на місце „Громадської Думки“.

Тепер „Український Вістник“ се з ряду четвертий дневник по трох заборонах.

Часопись виходить далі у Львові, в домі „Просвіти“, ринок ч. 10. Одвічає за редакцію д. Михайло Струтинський. Передплата в Галичині виносить чверть річно 120 марок.

Так сказано в міністерстві заграничних справ.

Сі німецькі предложення мають бути у великій тайні, поки не збереться конференція в Лондоні. В них буде висказано, кільки Німеччина всилі і може заплатити відшкодування.

Протест львівського робітництва.

В неділю 23. січня с. р. відбулося у Львові віча друкарів, шевців, дневних робітників і т. д., які належать до соціалістичних професійних організацій. Ухвалено такі резолюції: „Зібрані робітники як найбільш рішучо протестують проти замкнення фахових і політичних організацій жидівського пролетаріату, протестують проти арештовання секретаря української соц.-дем. партії тов. Квасниці і проти нічим неоправданого завішення одинокого органу українських соціалістів „Вперед“. Зібрані домагаються негайного випущення на волю тов. Квасниці і негайного знесення завішення робітничої жидівської преси і отворення жидівських організацій. Зібрані взивають в першій мірі Головну Управу П.П.С. і Союз соціалістичних послів соймових щоби поробили потрібні заходи для здержання політичних репресій і внесли в соймі енергічний протест проти переслідування робітничого руху в Східній Галичині, Зібрані взивають представників П.П.С., які засідають в раді мійській, щоби і вони з мійської трибуни запротестували проти репресій робітничого руху в нашій місті“.

Найновіші вісти.

В Італії соціалісти ухилились від виборів на послів до парламенту. В цілій Італії неспокій, який спричинюють соціалісти.

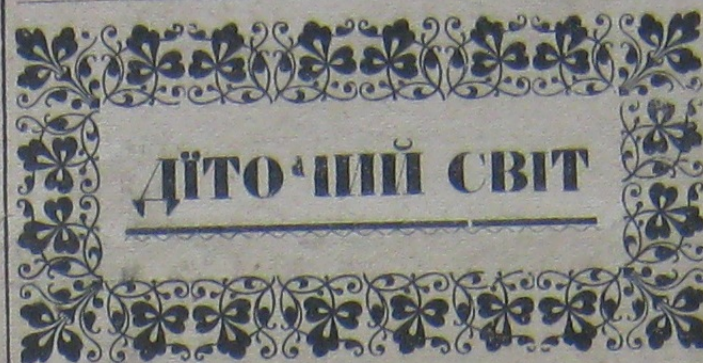
Французський премієр мав сказати, що гірко буде Німцям, коли не схотять сплатити свого довгу.

В Німеччині спокою нема. Монархісти агітують за своїм, а большевики за своїм. В Берліні і Гамбургу часто приходять до бійки.

Росія підписала мирову угоду з Турцією.

В Польщі не гаразд. О тім свідчить передовсім те, що нема зовсім жадних вістей про Польщу. а

рожні.

ДІТОШИЙ СВІТ

Гуцул Петро.

Був на Гуцульщині в селі Головах млин.

Побудував сей млин на потоці Дмитро Доникив. Сей Дмитро був заможний чоловік, а при тім дуже працюючий. Тай силу мав неаби працюючий. Внуки його уже бігають по хаті, сам сивий як голуб, а направляючи млин, здійме вам такого ковбка, що повстидавби ще й не одного молодого! Така-ж працююча в нього й жінка Марійка. Вона перша встає — остання лягає, а все то коло хати, то коло ходілки увихається.

Двайцять першою дитиною Доники був син Петро. Але ж бо й цікавий вдався! Аби вам хвилину посидів тихо, то ні. Все собі знайде роботу. То млин виструже з дощенок і ставляє при журкалі, то сопілку денцівку змайструє. А вже вечером біжить у млин. Сяде собі в куточку і слухає, як там, ждучи черги, співають всяких коломийок гуцуських, та оповідають ріжних казок собі.

У неділю чи свято збере хлопців, своїх ровесників і гайда в ліс. Вганяють по лісі, перекликаються, наслідують голоси усіх звірів і птахів; лазять по скалах та печерах або вийдуть на верх та розглядаються по околиці. В долах наоколо бачуть сусідні села. В долині, наче під ногами, рідне село над потоком. Висше — царинки, а ще висше — ліс. Он між зеленію смерек біліє церков у Краснолілі. На сусідній горі кільки хат, — то село Перехресне. На право — видно плай у Довгополе.

Минав уже Петрови семей рік. Не хотів він остатися дома, як ішла весною худібка в полонину. Де там! Перевісив червону дзьобенку через плече, взяв бриндзі в раковку, а кулеші в платину, що зветься Скупова. Убіч від півночі — лежить іще в снігу, а полуднева — вже пишається травною перетка-

— Так, маєте запрошення!
— А то що? На яким папері друкуєте?

— На 500-марківках!
— От ви нездари, то вже не стати вас видрукувати запрошення на чистім папері?

Стрічається двох знайомих, Один з мішком на плечах.
— Що несете?
— От ходив на обід. Заплатив, видали решту; взяв тай несу.

— Чуєте, потрібно в Америці польських грошей!

— Я знаю, але перевіз буде більше коштувати ніж цілий набір грошей!

— То може ліпше друкувати в Америці?

— І так не ліпше, бо папір і друк більше там коштують.

— Зміняйте мені доляра!

— Та тут на дорозі?

— А бо що?

— А деж я вам тут польських грошей візьму? Заїдьте до мене до до дому фірою, то вам зміняю!

Оголошення.

ЗЕМЛЯ НА ПРОДАЖ.

На лінії Фазенда продається земля 15 алькерів; земля добра під управу, є герва-матте і добра вода, хата і прочі господарські будинки. Интересовані най зголосять до п. Петра Квасного, Прудентополіс — Парана.

ПОТРЕБА РОБІТНИКІВ до рубаня дерева до палива, як і до залізниці і дорментів. Платня: від метра дерева по 1\$500 на місци (у лісі); за дормента по 1\$600 так само на місци. Знаряди робітничі привезти зі собою. Зголошуватись до Петра Новацкого. Nova Galicia — Estado S-ta Catharina.

ПОТРІБНО ТРАЧІВ до різання дорментів на фазенді Сан Роке, напроти стації São João на лінії полудневій. Платня за кожний дормент по 1\$800 а за дрова по 1\$200 від метра.

Виплата що місяця. Достарчаєся знарядів і всього чого робітники можуть потребувати. Праця запевнена на два роки.

По інформації зголошуватися на адресу: João Ribas Vassão, União da Victoria. Escriptorio de informação.

УКРАЇНЦІ! ПОПИРАЙТЕ СВОЮ ОДИНОКУ УКРАЇНСЬКУ ЧАСОПИСЬ В БРАЗИЛІЇ — „ПРАЦЮ“!

CONSULTORIO
CIRURGICO — MEDICO

Dr. José Mendes de Araújo

Бувший славний асистент великого шпиталю S-ta Casa da Gamboa, Maternidade e Polyclinica do Rio de Janeiro.

Лічить з великим успіхом слабости жіночі і дітей.

Dr. José Queiroz Guimarães

Бувший асистент великого шпиталю S-ta Casa da Gamboa, Maternidade e Polyclinica do Rio de Janeiro.

Лічить успішно слабости нервові, недуги жінчин і дітей.

При ліченю недуг крови уживаєсь 914 і 606.

Ціни приступні. В заведеню візита коштує 5\$, в домі слабого 10\$.

Поza містом платиться від години.

GUARAPUAVA, Praça 7 de Setembro

В. Кун і Син.

Іпіранга — Гважувіра — Парана

Поручаю мій склеп при фабриці капляшкочих, купую великі провукта краєві, продаж гуртовна і деталічна.

W. Kuhn & Filho,
Guajuvira Parana

ПЕРША УКРАЇНСЬКА МАЛЯРСЬКО-АРТИСТИЧНА РОБІТНЯ І ШКОЛА

С. ГОРБАЧА.

Виконуються артистично малярські роботи, як мальованне декорації домів, церков і образів нашого стилю і обряду та взагалі всякого рода роботи малярські.

S. HORVATCH

PONTA GROSSA, rua Vicente Machado № 3—4.

ВИКАЗ

Вп. ПП. Жертводавців на українську церков в Куритибі.

ЖАНІАДА.

По 20\$: Яків Гайовий, Олена Сироїшко.

По 10\$: Мих. Сироїшко, Прокіп Якубів, Іван Геримос, Стефан Кузьмик 6\$.

По 5\$: Іван Баріда, Теодор Баріда, Дмитро Кравець, Антін Недошитко 4\$, Мих. Котвіцький 4\$.

По 3\$: Василь Сироїшка, Антін Зелязко, Іван Цимбалюк, Марія Баріда, Іван Гуневич.

По 2\$: Гринько Голуб, Федь Павлик Софія Павлик, Павло Степчик, Текля Служала, Анастазія Зелязко, Мих. Плякиткин, Текля Голуб, Іван Льків (2\$500) Стефан Лобас.

По 1\$: Йосиф Павлик, Микола Голуб, Лев Городиский, Гринько Баріда (1\$200) Павло Баріда (1\$200), Антін Служала, Настя Кусик, Розалія Ониськів, Євдоха Мороз, Олекса Лобас 400 р.

НОВА ГАЛИЧИНА.

Йосиф Білінській 10\$.

По 5\$: Іван Білінський, Олекса Яремчук, Яким Котвіцький, Дмитро Михайлишин, Дмитро Котвіцький, Никиф. Стехира 4\$, Марко Шаравара 2\$.

По 10\$: Максим Флисак, Гр. Флисак, Павло Пухайло, Дмитро Пастушек 6\$.

По 5\$: Василь Зварич, Барто Сьвірський, Мих. Тригук, Петро Слобода, Мих. Головка, Дмитро Слобода 2\$, Софія Цюкайло 2\$, Софія Чорна 1.

ПОРТО УНІОУ.

По 5\$: Анна Спачинська, Микола Качан, Семен Спачинський 2\$.

ІКУЇ (Ріо Гранде до Суль).

Йосиф Малейко 10\$.

По 5\$: Іван Савчук, Василь Захарків Дмитро Ганущак, Станислав Войціховській, Демко Цюман, Іван Захарків, Ілля Леницький, Іван Цюман, Антін Малейко.

По 3\$: Войтко Дудар, Конст. Шкляр, Андрій Пославській, Стопир 1\$, Анна Савчук 2\$, Домка Кара 600 р. Ева Савчук 400 р.

С. КРУЗ.

Андрій Козань 20\$, Гр. Ацишин 10\$, Юрко Курик 5\$.

Осип Назарук.

Спомини Гінденбурга.

(Продовженне).

Це вже не була та армія, з якою починалося війну, ні навіть та, що була ще в 1916 р.; сила найкращих людей лежала в могилах або мала поломані члени й хоре тіло. Правда, було ще якесь горде ядро старої армії й біля нього групувалися молоді, щойно набрані сили повні запалу й поєвяти. Але це само не становить сили війська: бо воля й сила мусить бути вишколена й досвідом заправлена. Його загальна вартість все таки мусить обнижуватися з довшим триванням війни, хоч релятивна вартість добре вишколеної армії (в порівнянню з ворогом, який рівно довго стоїть у полі) ніколи не впаде.

Новий систем оборони ставив німецькій армії найвищі вимоги. бо розлюзнявав її своєю дивижністю в тим самим найвищою засадою робив самостійність найменших частин. Тактичний звязок цих частин полягав уже тільки на духовім звязку, на невидимих зверху лініях.

Буря (антантського наступу) почалася з самим початком весни. Великий наступ розпочали Англіїці біля Аррасу. Підготували цілоденним боїтям артилерії маси мінометів. Геть занекали попередню тактику несподіваного нападу. Покладним а страшим приготуванні рупили Англіїці до наступу дни 9 квітня 1917 р. Як буря перейшли перші, другі й треті німецькі окопи. Цілі системні точки опору не придались на ніщо, а замовкли по героїській обороні. Німці втратили масу артилерії. Настала важка криза, серед якої здавалося, що все розлітається. «Кріз треба уникати!» сказав лаяк. «А солдат відповість: «Тоді зоружтеся зречися війни: цеж область небезпек й невідомого. Не уникати кріз тільки перемагати крізи, це завдання воєнової штуки. Хто вже загрози кріз боїться, мусить стати забавкою в руках сміливішого противника і в одній з кріз скоро мусить пронаести».

Баланс того дня (9 квітня) дав повну картину, багато тіней, мало світла. В таких випадках треба шукати за світлом. Один промінь вже зарисувався: Англіїці — здається — не розуміли, як використати свій успіх аж до останних границь. Нові німецькі війська надтягали краю. Криза була поконана.

BEBAM AS CERVEJAS
da

ATLANTICA

CAIXA
POSTAL
246.TELEPHONE
454.

Atlantica

Luzitana

Curitiba — Porter

ВЖЕ ПРОБУВАЛИСЬТЕ ПРОДУКТА ПИВОВАРНІ АТЛАНТИКИ Т. А. (ул. Ігвасу — Куритиба)???

ПИВА

ЯСНІ: Атлантика, Люзитана, Гамбург, Куритибана, Параненсе; ТЕМНІ: Мюнхен, Кульмбах, Демократа, Портер.

НАПИТКИ:

Атланта, Білиць, Вода Столова, Женкібре; ГАЗОВИ: з Цитрини, Абакані, Малин, Помаранч, Содова воде.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
КОСТЯ ОДРЕЦЬКОГО

В АНТОНІО РЕБОУСАС — ПАРАНА

Один з найбільших і найстарших склепів у цілім муніципалію Іраті

Продаю товари різнородні — яких справді хто забачає — ФАЗЕНДА — ЗЕЛІВО — ЗНАРЯДИ домашні, кухонні і усе, що потрібне до ужитку домашнього і рільничого.

Напитки різнородні. Скуповую герву. На складі КАВА — ЦУКОР — усі споживчі товари. Капелюхи — стрільні артикули — окраси зі золота як брошки, перстені, ланцуски до годинників іт.д. Чого Вам треба — купите і будете вдоволені.

Constantino Odrecky
Antonio Rebouças Parana

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛЕП

ВАСИЛЯ ВОЙТОВИЧА

у Прудентополи

Містить усякі найпотрібніші зварили господарські — рільничі, як також різного рода матерій, від найтанших до найдорозших: касеміри, чисто вовняні пали, готові убраня, коци, полотна, хустки, стяжки, капелюхи соломяні нитки до шита, вишивана і ручних робіт, зимов шалі, перфуми, перфумоване мило, скло, начинне кухонне, залізо, машини до шита, порох, шріт, фугети, славна паста «фаворита», шнурівки, книжки, та прибори шкільні.

